

Eficiența utilizării resurselor – un imperativ în afaceri



© Alamy, Shutterstock

- Creșterea economiei mondiale și sporirea populației globale (9 miliarde până în 2050) au ca rezultat consumul rapid al resurselor naturale ale Pământului.
- Resurse precum apa, solul, aerul curat și serviciile ecosistemice sunt vitale pentru sănătate și pentru calitatea vieții, însă sunt disponibile doar în cantități limitate.
- Concurența tot mai mare pentru anumite resurse va duce la deficite și la creșterea prețurilor, ceea ce va afecta economia Europei.
- Resursele trebuie să fie gestionate mai eficient pe durata întregului ciclu de viață, de la extracție, transport, prelucrare și consum până la eliminarea deșeurilor.
- Acesta este motivul pentru care Comisia insistă pe „eficiența utilizării resurselor”. Eficiența utilizării resurselor înseamnă să producem mai multă valoare cu mai puține resurse și să ne schimbăm obiceiurile de consum. Aceasta va limita riscul apariției de deficite și va menține impactul asupra mediului în limitele naturale ale planetei.
- Este un principiu general care se aplică tuturor resurselor naturale, de la alimente, lemn și biodiversitate până la energie, metale, sol, apă, minerale, atmosferă și pământ.
- Creșterea eficienței utilizării resurselor în Europa reprezintă un mijloc prin care obiectivele de politică economică, socială și de mediu se pot atinge mai ușor, mai sigur și cu costuri mai mici.

Contextul politic: Europa 2020

Eficiența utilizării resurselor este o componentă esențială a programului Europa 2020, strategia UE pentru stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe următorii zece ani. Strategia vizează să încurajeze o creștere economică inteligentă (bazată pe cunoaștere și inovare), sustenabilă (creșterea bazată pe principii ecologice va fi mai sustenabilă pe termen lung) și favorabilă incluziunii (nivelurile ridicate de ocupare a forței de muncă asigură o coeziune socială și teritorială îmbunătățită).

Cele șapte obiective principale ale strategiei includ o inițiativă pentru o utilizare mai eficientă a resurselor în Europa, care asigură un cadru de acțiune pe termen lung, susținând programe politice pentru mediu și schimbări climatice, energie, transport, industrie, agricultură, pescuit și dezvoltare regională. Scopul este acela de a crește siguranța investițiilor și a inovării și de a crea oportunități pentru o creștere economică sustenabilă, asigurându-ne că toate domeniile de acțiune relevante iau în calcul, în mod coerent, eficiența utilizării resurselor.

Care sunt beneficiile preconizate?

Sunt de așteptat efecte pozitive pe diverse planuri. Creșterea economică și crearea de locuri de muncă vor fi rezultatul noilor oportunități de afaceri. Sectorul construcțiilor, gestionarea ecosistemelor și a resurselor, energia regenerabilă, industriile ecologice și reciclarea au un mare potențial de a contribui la creșterea ocupării forței de muncă.

Stabilitatea economică va crește, deoarece eficiența utilizării resurselor este o modalitate de a rezolva aspectele legate de securitatea aprovizionării și problema volatilității de pe piețele de resurse esențiale. Acest lucru este important pentru consumatorii europeni și pentru acele sectoare care se bazează pe metale din categoria pământuri rare, pe apă dulce, pește și alimente.

Îmbunătățirea eficienței utilizării resurselor va susține sănătatea economică a sectoarelor-cheie precum agricultura, silvicultura și pescuitul. Industriile UE care utilizează produsele acestora se bazează pe suprafețele/cantitățile disponibile de pământ, sol și apă și pe biodiversitate, astfel încât o eficiență mai mare va aduce beneficii mai mari. Adaptarea la schimbările globale generate de presiunea asupra resurselor va îmbunătăți de asemenea competitivitatea economică pe termen lung.

Trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon va contribui la prevenirea schimbărilor climatice periculoase și va aduce numeroase alte beneficii. Acest lucru poate fi realizat prin dezvoltarea suplimentară

a tehnologiilor existente, cum ar fi sursele de energie regenerabilă și vehiculele electrice, și prin investiții într-o infrastructură bazată pe emisii scăzute de carbon. Pe lângă reducerea drastică a importurilor de petrol și gaz, aceasta ar reduce substanțial poluarea aerului, conducând la economii considerabile legate de cheltuielile cu sănătatea și de măsurile de control al poluării.

Pentru autoritățile fiscale, există de asemenea implicații de ordin fiscal. Creșterea veniturilor pe baza utilizării resurselor și nu pe baza forței de muncă poate ajuta la echilibrarea finanțelor publice, fără a afecta negativ competitivitatea, dar susținând în mod semnificativ crearea de locuri de muncă. Este o modalitate de a îmbunătăți eficiența programelor de cheltuieli.



Ce este eficiența utilizării resurselor și de ce avem nevoie de ea?

Este necesar să folosim resursele limitate ale Pământului într-un mod mai sustenabil. Societatea noastră se bazează pe metale, minerale, combustibili, apă, lemn, sol fertil și aer curat, care constituie în egală măsură factori vitali pentru menținerea funcționării economiei noastre. Am folosit aceste resurse limitate mult mai repede decât se pot ele reface, iar dacă nu ne schimbăm modul de abordare, pot apărea penurii semnificative.

Europa se bazează pe restul lumii pentru multe resurse, cum ar fi combustibilii și materiile prime, care sunt integrate în produse importate din afara UE. Deficitele și volatilitatea prețurilor la produsele de bază ar putea produce instabilitate în multe regiuni ale lumii, astfel încât creșterea eficienței utilizării resurselor este esențială pentru noi toți.

Transformarea Europei într-o economie care utilizează resursele în mod eficient va necesita o reformă vastă, deoarece există multe dificultăți care trebuie surmontate. Inițiativa emblematică pentru o utilizare eficientă a resurselor în Europa, lansată la începutul anului 2011, asigură un cadru general de acțiune, în vreme ce, în cursul anului, sunt propuse acțiuni mai specifice în foile de parcurs pe termen lung care acoperă clima, energia și transportul.

O foaie de parcurs complementară, prevăzută a fi adoptată la mijlocul anului 2011, definește o viziune pentru modificările structurale și tehnologice necesare până în anul 2050, cu obiective care trebuie atinse până în 2020 și sugestii despre modalitățile prin care acestea ar putea fi realizate. Foaia de parcurs încearcă să identifice incongruențele din cadrul politicii și disfuncționalitățile piețelor pentru care trebuie găsită o rezolvare. Temele interdisciplinare, cum ar fi comportamentul de consum și nevoia de investiții suplimentare în inovare, sunt în centrul atenției, iar resursele esențiale sunt analizate din perspectiva ciclului de viață.

Prin urmare, ce face UE?

În 2011, vor fi lansate mai multe inițiative UE de creștere a gradului de conștientizare privind nevoia de a utiliza într-un mod mai eficient resursele limitate. Printre rezultatele preconizate ale inițiativei emblematice generale privind utilizarea eficientă a resurselor se numără documente strategice privind clima, energia și biodiversitatea, încurajându-se trecerea la o utilizare eficientă a resurselor în toate economiile, precum și planuri suplimentare în domenii precum transportul, agricultura, pescuitul, materiile prime și impozitarea energiei. Iată câteva exemple:

O foaie de parcurs pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2050, în care se analizează diverse modalități prin care UE poate să devină o economie cu emisii scăzute de carbon, crescând securitatea energetică și promovând creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă, asigurându-se în același timp că măsurile propuse sunt eficiente din punctul de vedere al costurilor și nu au efecte colaterale negative.

Ca urmare a foii de parcurs privind reducerea emisiilor de carbon, Comisia va prezenta o **foaie de parcurs privind energia pentru 2050** în a doua parte a anului 2011, concentrându-se pe reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în Uniune, în contextul țintei de reducere cu 80-95% a emisiilor din UE până în 2050. Foaia de parcurs pentru energie va prezenta diverse căi de atingere a obiectivelor, va evalua actuala politică a UE în materie de energie – sustenabilitate, securitate energetică și concurență – și se va concentra asupra modului în care pot fi îmbunătățite aceste aspecte în procesul de trecere la un sistem energetic cu emisii scăzute de carbon.

Prin-o nouă **strategie în materie de biodiversitate**, ar trebui ca până în 2050 să se asigure protejarea, evaluarea și refacerea corespunzătoare a serviciilor de biodiversitate și ecosistem ale UE, care constituie capitalul său natural. Prin aceasta, ar trebui să se protejeze contribuția esențială pe care biodiversitatea o are la bunăstarea oamenilor și la prosperitatea economică și să se asigure evitarea oricărui schimbări catastrofale cauzate de pierderea biodiversității.

O foaie de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor vine în completare, stabilind un cadru coerent de politici și acțiuni pentru o trecere către o economie care utilizează resursele în mod eficient. Scopul este acela de a crește productivitatea resurselor, de a decupla creșterea economică de utilizarea resurselor, de a îmbunătăți competitivitatea și de a promova securitatea aprovizionării.

Comisia a adoptat de asemenea o nouă strategie pentru a asigura accesul UE la materii prime. Materiile prime neenergetice sunt importante pentru tehnologii precum mașinile electrice și instalațiile fotovoltaice. Noua strategie își propune să îmbunătățească accesul Europei la materii prime, în scopul asigurării unei aprovizionări adecvate și sustenabile de pe piețele internaționale, stimulând o aprovizionare sustenabilă în cadrul UE și promovând reciclarea.

Reformele în curs care vizează politica agricolă comună pun accentul pe o gestionare mai bună a resurselor biologice care susțin agricultura și prevăd furnizarea de servicii publice bazate pe terenurile rurale. Biodiversitatea va beneficia de asemenea de pe urma oricărui îmbunătățiri generale privind mediul în ansamblu.

O Carte albă privind viitorul transporturilor prezintă planurile până în 2050, indicând modalitățile prin care se poate crea o piață internă a transporturilor, a inovării și a infrastructurilor moderne. Documentul definește cadrul general pentru următorii zece ani în domeniul infrastructurii de transport, al legislației privind piața internă, al reducerii emisiilor de carbon din sectorul transporturilor, al tehnologiilor pentru gestionarea traficului și pentru producerea de vehicule ecologice, precum și al utilizării standardizării, instrumentelor de piață și stimulentele.

Printre alte acțiuni propuse se numără îmbunătățirea eficienței energetice în UE și creșterea sustenabilității industriei construcțiilor. O reformă a Directivei privind impozitarea energiei deschide drumul către opțiuni mai eficiente de utilizare a combustibililor. Pentru detalii privind propunerile, consultați linkurile din partea de jos a paginii următoare.

Cum s-ar putea realiza acest lucru?

În ultimele decenii, modificarea modelelor de utilizare a resurselor a arătat că este perfect posibil să se facă progrese în ceea ce privește eficiența utilizării resurselor. În ultimii 20 de ani, în UE, reciclarea a devenit o practică standard atât pentru companii, cât și pentru gospodării, cu consecințe majore pentru industrii precum cele ale hârtiei, sticlei și extracției de resurse. De asemenea, legislația UE a impus reducerea emisiilor de carbon: din 1990, emisiile de gaze cu efect de seră din UE au scăzut cu peste 10%, în vreme ce economiile europene au crescut cu aproximativ 40% în aceeași perioadă.

Există cinci reguli de aur pentru maximizarea creșterii economice, concomitent cu reducerea presiunii asupra rezervelor de resurse:

- **Economisirea:** trebuie să fructificăm oportunitățile de economisire a resurselor oricând este posibil – unele economii ale UE sunt de 16 ori mai eficiente decât altele;
- **Reciclarea:** este necesar să creștem nivelul de reciclare a materialelor și de reutilizare a elementelor din componența produselor (telefoanele mobile sunt un exemplu recent).
- **Substituirea:** trebuie să înlocuim resursele principale cu unele alternative care oferă o eficiență mai mare și care au un impact mai mic asupra mediului pe durata ciclului lor de viață (de exemplu, prin renunțarea la utilizarea mercurului).
- **Reducerea:** este necesar să schimbăm modul în care satisfacem nevoile oamenilor, prin noi modele de afaceri sau prin bunuri și servicii care necesită un aport de resurse mai mic. Exemple: reducerea greutatea vehiculelor sau descărcarea de muzică și de materiale de divertisment de pe internet, în mod legal, în locul cumpărării unui obiect fizic precum DVD-ul.
- **Evaluarea:** factorii de decizie trebuie să găsească modalități de a lua în mod corespunzător în considerare valoarea corectă a resurselor naturale în luarea deciziilor, facilitând astfel o gestionare mai bună a rezervelor de resurse naturale. Învățând să evaluăm serviciile ecosistemice și resursele naturale și să stabilim prețul lor corect, vom reduce presiunea asupra mediului.





Eficiență și creștere economică

Utilizarea mai eficientă a resurselor și controlul poluării pot fi factori majori de creștere economică, așa cum o arată industria ecologică europeană. În ultimii ani, sectorul a crescut cu aproximativ 8% pe an, iar cifra sa de afaceri anuală – 319 miliarde de euro – reprezintă aproximativ 2,5% din PIB-ul Europei. O mare parte din creșterea recentă s-a concentrat în domeniul gestionării resurselor. Aceasta se datorează unor tehnologii noi precum energia solară și energia eoliană. Piața serviciilor de protecție a mediului este pentru firmele europene o oportunitate la nivel mondial: piața globală a industriilor ecologice, care are în prezent o valoare de aproximativ 1 000 de miliarde de euro pe an, este de așteptat să se tripleze până în 2030. UE deține cam o treime din piața mondială și este un exportator net, mulți producători europeni beneficiind de „avantajul primului venit”. Printre piețele de export importante se numără China și alte țări în curs de dezvoltare care urmăresc o dezvoltare sănătoasă din punct de vedere ecologic. Piața mondială crește cu aproximativ 5% pe an.

Pericolele supraexploatării

În lipsa unei gestionări responsabile, există un risc real să se producă schimbări ireversibile ale ecosistemelor. Un exemplu este reducerea dramatică a rezervelor de cod din Oceanul Atlantic, în largul coastei Canadei, în anii '90. Exploatarea părții mai adânci a rezervelor de către traulere de adâncime a avut ca rezultat o creștere substanțială a capturilor, urmată de o scădere abruptă. Ca urmare a absenței unor decizii de guvernare eficiente și oportune, zeci de mii de persoane și-au pierdut sursa de venit, comunitățile locale confruntându-se cu enorme costuri umane și materiale, iar rezervele de cod nu s-au refăcut nici până în ziua de astăzi.

Capturi de cod de Atlantic în Canada



Sursa: Millenium Ecosystem Assessment (Analiza Ecosistemelor Mileniului)

Efectul de recul

Deși multe dintre inițiativele de creștere a eficienței utilizării resurselor privesc producția, chestiunile legate de consum sunt de asemenea abordate. Se efectuează studii privind „efectul de recul” – ideea că introducerea de instrumente tehnologice și strategice menite să îmbunătățească eficiența ecologică ar putea avea efectul nedorit al creșterii consumului. De exemplu, izolarea casei cu scopul de a crește eficiența termică și de a scădea costurile încălzirii acesteia ar putea avea ca rezultat folosirea instalației de încălzire pentru o perioadă mai lungă sau la o temperatură mai mare, anulând astfel câștigul de eficiență. Existența și semnificația efectului de recul și modul în care acesta poate fi contracarat fac obiectul unei dezbateri aprinse, astfel încât este nevoie de informații suplimentare pentru clarificarea acestor aspecte.

Pentru informații suplimentare:

O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor – inițiativă emblematică prevăzută în strategia Europa 2020: <http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/>

Foaie de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor: http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/

Strategia în materie de biodiversitate: http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Foaie de parcurs pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2050: http://ec.europa.eu/clima/policies/roadmap/index_en.htm

Inițiativa privind materiile prime: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/raw-materials/index_ro.htm

Inițiativele în domeniul energetic, inclusiv foaie de parcurs pentru 2050: http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm



Oficiul pentru Publicații

© Uniunea Europeană, 2011
Reproducerea textului
este autorizată cu condiția
menționării sursei

doi:10.2779/9888

ISBN 978-92-79-20636-8



9 789279 206368